

KOMISJA PRZECIWKO NIEMCOM

WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 10 stycznia 2006 r.*

W sprawie C-98/03

mającej za przedmiot skargę o stwierdzenie, na podstawie art. 226 WE, uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, wniesioną w dniu 28 lutego 2003 r.,

Komisja Wspólnot Europejskich, reprezentowana przez U. Wölkera, działającego w charakterze pełnomocnika, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca,

przeciwko

Republice Federalnej Niemiec, reprezentowanej przez M. Lummę i C. Schulze-Bahr, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

* Język postępowania: niemiecki.

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: C.W.A. Timmermans, prezes izby, C. Gulmann (sprawozdawca), R. Silva de Lapuerta, P. Kūris i G. Arestis, sędziowie,

rzecznik generalny: A. Tizzano,
sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 14 lipca 2005 r.

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 24 listopada 2005 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Komisja Wspólnot Europejskich wnosi w skardze do Trybunału o stwierdzenie, że:
 - nie ustanawiając dla określonych przedsięwzięć realizowanych poza specjalnymi obszarami ochrony (zwanymi dalej „SOO”) w rozumieniu art. 4 ust. 1 dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk

przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. L 206, str. 7, zwanej dalej „dyrektywą”) obowiązku oceny skutków dla danego terenu zgodnie z art. 6 ust. 3 i 4 dyrektywy niezależnie od tego, czy takie przedsięwzięcia mogą oddziaływać w istotny sposób na SOO;

- zezwalając na emisję zanieczyszczeń na obszar SOO niezależnie od tego, czy mogą one oddziaływać w istotny sposób na ten obszar;

- wykluczając z zakresu zastosowania przepisów o ochronie gatunków określone niezamierzone sposoby niepokojenia zwierząt chronionych;

- nie zapewniając przestrzegania warunków wprowadzenia odstępstw przewidzianych w art. 16 dyrektywy w odniesieniu do określonych działań zgodnych z ochroną obszaru;

- utrzymując przepisy dotyczące stosowania środków ochrony roślin, które nie uwzględniają w wystarczający sposób ochrony gatunków;

- nie dokonując notyfikacji przepisów dotyczących rybołówstwa lub nie dopilnowując, żeby przepisy te zawierały odpowiednie zakazy połowów;

Republika Federalna Niemiec uchybiła zobowiązaniom, które ciążyą na niej na mocy art. 6 ust. 3 i 4 oraz art. 12, 13 i 16 dyrektywy.

Ramy prawne

Prawo wspólnotowe

- 2 Zgodnie z art. 2 ust. 1 dyrektywa ma na celu „przyczynienie się do zapewnienia różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory na europejskim terytorium państw członkowskich, do którego stosuje się traktat”.
- 3 Artykuł 4 dyrektywy ustanawia procedurę wyznaczania terenów, na których występują gatunki i siedliska chronione przez tę dyrektywę, jako SOO.
- 4 Zgodnie z motywem dziesiątym dyrektywy „należy dokonać odpowiedniej oceny każdego planu lub programu mogącego mieć istotny wpływ na cele w zakresie ochrony terenu, który został wyznaczony lub też zostanie wyznaczony w przyszłości”. Motyw ten znajduje swój wyraz w art. 6 ust. 3 dyrektywy, który odsyła do ust. 4. Wspomniane ustępy stanowią:

„3. Każdy plan lub przedsięwzięcie, które nie jest bezpośrednio związane lub konieczne do zagospodarowania terenu, ale które może na nie w istotny sposób

oddziaływać, zarówno oddzielnie, jak i w połączeniu z innymi planami lub przedsięwzięciami, podlega odpowiedniej ocenie jego skutków dla danego terenu z punktu widzenia założeń jego ochrony. W świetle wniosków wynikających z tej oceny oraz bez uszczerbku dla przepisów ust. 4 właściwe władze krajowe wyrażają zgodę na ten plan lub przedsięwzięcie dopiero po upewnieniu się, że nie wpłynie on niekorzystnie na dany teren oraz, w stosownych przypadkach, po uzyskaniu opinii całego społeczeństwa.

4. Jeśli, pomimo negatywnej oceny skutków dla danego terenu oraz braku rozwiązań alternatywnych, plan lub przedsięwzięcie musi jednak zostać zrealizowane z powodów o charakterze zasadniczym, wynikających z nadrzędnego interesu publicznego, w tym interesów mających charakter społeczny lub gospodarczy, państwo członkowskie stosuje wszelkie środki kompensujące konieczne do zapewnienia ochrony ogólnej spójności Natury 2000. O przyjętych środkach kompensujących państwo członkowskie informuje Komisję.

Jeżeli dany teren obejmuje typ siedliska przyrodniczego i/lub jest zamieszkały przez gatunek o znaczeniu priorytetowym, jedyne względy, na które można się powołać, to względy odnoszące się do zdrowia ludzkiego lub bezpieczeństwa publicznego, korzystnych skutków o podstawowym znaczeniu dla środowiska lub, po wyrażeniu opinii przez Komisję, innych powodów o charakterze zasadniczym, wynikających z nadrzędnego interesu publicznego”.

5 Zgodnie z art. 12 ust. 1 dyrektywy:

„1. Państwa członkowskie podejmują wymagane środki w celu ustanowienia systemu ścisłej ochrony gatunków zwierząt wymienionych w załączniku IV lit. a) w ich naturalnym zasięgu, zakazujące:

a) jakichkolwiek form celowego chwytania lub zabijania okazów tych gatunków dziko występujących,

- b) celowego niepokożenia tych gatunków, w szczególności podczas okresu rozrodu, wychowu młodych, snu zimowego i migracji,

- c) celowego niszczenia lub wybierania jaj,

- d) pogarszania stanu lub niszczenia terenów rozrodu lub odpoczynku”.

6 Artykuł 13 dyrektywy stanowi:

„1. Państwa członkowskie podejmują wymagane środki w celu ustanowienia systemu ścisłej ochrony gatunków roślin wymienionych w załączniku IV lit. b), zakazujące:

- a) celowego zrywania, zbierania, ścinania, wrywania lub niszczenia roślin tych gatunków w ich naturalnym zasięgu, dziko występujących;

- b) przetrzymywania, transportu, sprzedaży lub wymiany oraz oferowania do sprzedaży lub wymiany okazów tych gatunków pozyskanych ze stanu dzikiego, z wyjątkiem okazów pozyskanych legalnie przed wprowadzeniem w życie niniejszej dyrektywy.

2. Zakazy określone w ust. 1 lit. a) i b) odnoszą się do wszystkich stadiów biologicznego cyklu roślin, do których stosuje się niniejszy artykuł”.

7 Artykuł 16 ust. 1 dyrektywy ma brzmienie następujące:

„Pod warunkiem że nie ma zadowalającej alternatywy i że odstępstwo nie jest szkodliwe dla zachowania populacji danych gatunków we właściwym stanie ochrony w ich naturalnym zasięgu, państwa członkowskie mogą wprowadzić odstępstwa od przepisów art. 12, 13, 14 i 15 lit. a) i b):

- a) w interesie ochrony dzikiej fauny i flory oraz ochrony siedlisk przyrodniczych;
- b) aby zapobiec poważnym szkodom, w szczególności w odniesieniu do upraw, zwierząt gospodarskich, lasów, połowów ryb, wód oraz innych rodzajów własności;
- c) w interesie zdrowia i bezpieczeństwa publicznego lub z innych powodów o charakterze zasadniczym, wynikających z nadrzędnego interesu publicznego, w tym z powodów o charakterze społecznym lub gospodarczym oraz powodów związanych z korzystnymi skutkami o podstawowym znaczeniu dla środowiska;

- d) do celów związanych z badaniami i edukacją, z odbudową populacji i ponownym wprowadzeniem określonych gatunków oraz dla koniecznych do tych celów działań reprodukcyjnych, włączając w to sztuczne rozmnażanie roślin;

- e) aby umożliwić, w ściśle nadzorowanych warunkach, w sposób wybiórczy i w ograniczonym stopniu, pozyskiwanie lub przetrzymywanie niektórych okazów gatunków wymienionych w załączniku IV, w ograniczonej liczbie określonej przez właściwe władze krajowe”.

Prawo krajowe

- 8 Republika Federalna Niemiec dokonała transpozycji dyrektywy w szczególności w drodze ustawy związkowej o ochronie przyrody i kształtowaniu krajobrazu z dnia 21 września 1998 r. (Gesetz über Naturschutz und Landschaftspflege, BGBl. 1998 I, str. 2995, zwanej dalej „BNatSchG 1998”).

- 9 Ustawa ta została następnie uchylona i zastąpiona ustawą związkową o ochronie przyrody i kształtowaniu krajobrazu z dnia 25 marca 2002 r. (Gesetz über Naturschutz und der Landschaftspflege, BGBl. 2002 I, str. 1193, zwaną dalej „BNatSchG 2002”).

- 10 Paragraf 34 ust. 1 BNatSchG 2002 dokonał transpozycji do niemieckiego porządku prawnego obowiązku, o którym mowa w art. 6 ust. 3 zdanie pierwsze dyrektywy, przeprowadzenia oceny skutków przedsięwzięcia dla terenów chronionych w rozumieniu dyrektywy.

11 Paragraf 10 ust. 1 pkt 11 BNatSchG 2002 definiuje pojęcie „przedsięwzięcie” w rozumieniu ustawy:

- „a) przedsięwzięcia i działania w obrębie obszaru o znaczeniu wspólnotowym lub europejskiego obszaru ochrony ptaków, o ile wymagają one decyzji władz lub zgłoszenia władzom lub też są prowadzone przez władze,

- b) interwencje w przyrodę lub krajobraz w rozumieniu art. 18, o ile wymagają one decyzji władz lub zgłoszenia władzom lub też są prowadzone przez władze i

- c) instalacje wymagające zezwoleń na mocy ustawy związkowej o ochronie przed zanieczyszczeniami oraz użytkowanie wód wymagające zezwolenia lub zatwierdzenia na mocy ustawy o gospodarce wodnej,

o ile mogą one, pojedynczo lub w połączeniu z innymi przedsięwzięciami lub planami, oddziaływać w istotny sposób na obszar o znaczeniu wspólnotowym lub europejski obszar ochrony ptaków [...]”.

12 Paragraf 18 BNatSchG 2002 przewiduje:

„1. Interwencjami w przyrodę lub krajobraz w rozumieniu niniejszej ustawy są zmiany ukształtowania lub wykorzystania powierzchni gruntów lub zmiany poziomu wód gruntowych, związane z górną warstwą gruntu, które mogą oddziaływać w istotny sposób na sprawność i funkcjonowanie ekosystemu lub na krajobraz.

2. Użytkowanie gruntów w celach rolniczych, leśnych i rybołówstwa nie stanowi interwencji, jeżeli uwzględniane są przy tym cele i zasady ochrony przyrody i kształtowania krajobrazu. Użytkowanie gruntów w celach rolniczych, leśnych i rybołówstwa, odpowiadające wymogom, o których mowa w art. 5 ust. 4–6, oraz zasadom dobrej praktyki zawodowej, wynikającym z prawa rolnego, leśnego i rybołówstwa oraz art. 17 ust. 2 ustawy związkowej o ochronie gruntów co do zasady nie narusza celów i zasad wymienionych w zdaniu pierwszym”.

- 13 Paragraf 36 BNatSchG 2002, zatytułowany „Zanieczyszczenia nieorganiczne”, przewiduje:

„Jeżeli należy oczekiwać, że instalacja wymagająca zezwolenia na mocy ustawy związkowej o ochronie przed zanieczyszczeniami będzie emitować zanieczyszczenia, które, również we współdziałaniu z innymi instalacjami lub działaniami, będą oddziaływać w istotny sposób w strefie oddziaływania tej instalacji na elementy o decydującym znaczeniu dla zachowania lub ochrony obszaru o znaczeniu wspólnotowym lub europejskiego obszaru ochrony ptaków, a zanieczyszczeń tych nie można zrównoważyć zgodnie z art. 19 ust. 2, zezwolenia nie udziela się, o ile nie są spełnione warunki, o których mowa w art. 34 ust. 3 w związku z ust. 4. Paragraf 34 ust. 1 i 5 stosuje się odpowiednio. Decyzje wydawane są w porozumieniu z władzami właściwymi w dziedzinie ochrony przyrody i kształtowania krajobrazu”.

- 14 Paragraf 39 ust. 2 zdanie pierwsze BNatSchG 2002, regulujący stosunek do innych przepisów, stanowi:

„Przepisy niniejszego działu i przepisy wydane na podstawie i w ramach tego działu nie naruszają przepisów prawa ochrony roślin, ochrony zwierząt, o zwalczaniu chorób zakaźnych oraz prawa leśnego, łowieckiego i rybołówstwa”.

- 15 Paragraf 42 ust. 1 i 2 BNatSchG 2002 służy transpozycji zakazów, o których mowa w art. 12 i 13 dyrektywy.
- 16 Paragraf 43 BNatSchG 2002, zatytułowany „Odstępstwa”, przewiduje w ust. 4, że „zakazów, o których mowa w art. 42 ust. 1 i 2, nie stosuje się do działań podejmowanych z zachowaniem dobrej praktyki zawodowej i wymienionymi w art. 5 ust. 4–6 wymogami właściwego użytkowania gruntów w ramach gospodarki rolnej, leśnej i rybołówstwa oraz z wykorzystaniem uzyskanych przy tym produktów lub w ramach interwencji dozwolonej na mocy art. 19, w ramach oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z ustawą o ocenie wpływu na środowisko lub w ramach środka dozwolonego na podstawie art. 30, o ile nie pogarsza to w sposób zamierzony sytuacji zwierząt, włączając w to ich miejsca gniazdowania, wylęgu, zamieszkania lub schronienia, oraz szczególnie chronionych gatunków roślin [...]”.
- 17 Dyrektywa została transponowana w Republice Federalnej Niemiec również w drodze ustaw sektorowych, między innymi w drodze ustawy o ochronie roślin z dnia 14 maja 1998 r. (Pflanzenschutzgesetz, BGBl. 1998 I, str. 971, zwanej dalej „PflSchG”), której art. 6 ust. 1 stanowi:

„Środki ochrony roślin należy stosować zgodnie z zasadami dobrej praktyki zawodowej. Zabrania się stosowania środków ochrony roślin, jeżeli stosujący powinien liczyć się z tym, że ich zastosowanie w danym przypadku spowoduje szkodliwe skutki dla zdrowia ludzi lub zwierząt lub dla wód gruntowych lub inne poważne szkody w szczególności dla ekosystemu. Właściwe władze mogą zarządzić podjęcie działań niezbędnych do zastosowania się do wymogów, o których mowa w zdaniu pierwszym i drugim”.

Postępowanie poprzedzające wniesienie skargi

- 18 W dniu 10 kwietnia 2000 r. Komisja skierowała do Republiki Federalnej Niemiec wezwanie do przedstawienia uwag odnośnie do wykonania art. 6 ust. 3 i 4 oraz art. 12, 13 i 16 dyrektywy.
- 19 Po zapoznaniu się z odpowiedzią Republiki Federalnej Niemiec z dnia 11 sierpnia 2000 r. Komisja wydała w dniu 25 lipca 2001 r. uzasadnioną opinię, wzywając to państwo członkowskie do podjęcia działań niezbędnych do zastosowania się do tej opinii w terminie dwóch miesięcy od jej notyfikacji.
- 20 W uzasadnionej opinii Komisja stwierdziła, powołując się w szczególności na BNatSchG 1998, że Republika Federalna Niemiec nie podjęła działań niezbędnych do transpozycji wspomnianych przepisów dyrektywy.
- 21 Po upływie terminu wyznaczonego w uzasadnionej opinii Republika Federalna Niemiec pismem z dnia 21 listopada 2001 r. odrzuciła zarzuty podniesione przez Komisję.
- 22 Następnie w życie weszła BNatSchG 2002.
- 23 W tych okolicznościach Komisja postanowiła wnieść niniejszą skargę.

W przedmiocie dopuszczalności skargi

- 24 Rząd niemiecki podnosi na wstępie niedopuszczalność skargi Komisji ze względu na to, że nie uwzględniła ona odpowiednio wszystkich nowych przepisów wprowadzonych przez BNatSchG 2002, ani też innych szczególnych przepisów krajowych. Jego zdaniem gwarantują one, że kwestionowane przepisy regulacji niemieckiej są stosowane zgodnie z dyrektywą.
- 25 W tym względzie należy zaznaczyć, że kwestia tego, czy Komisja uwzględniła określone zmiany normatywne w ramach oceny zgodności regulacji niemieckiej z dyrektywą, dotyczy podstawy sprawy, a tym samym zasadności skargi, a nie jej dopuszczalności.
- 26 Należy podkreślić również, iż fakt, że Komisja w swojej skardze opiera zarzuty na niektórych przepisach BNatSchG 2002, wymieniając w nawiasach odpowiednie wcześniejsze przepisy BNatSchG 1998, podczas gdy uzasadniona opinia wymieniała jedynie wspomniane wcześniejsze przepisy, nie może powodować niedopuszczalności skargi.
- 27 O ile jednakże przedmiot skargi na podstawie art. 226 WE jest wyznaczony przez przewidziane w tym przepisie postępowanie poprzedzające wniesienie skargi i w związku z tym skarga Komisji nie powinna opierać się na innych przepisach niż wskazane w tym postępowaniu, to w każdym razie wymóg ten nie może oznaczać, że musi istnieć idealna zbieżność pomiędzy przepisami krajowymi, o których mowa w uzasadnionej opinii, a przepisami wymienionymi w skardze. W przypadku zmiany przepisów, która nastąpiła pomiędzy dwoma fazami postępowania, wystarczy bowiem, aby system ustanowiony przez przepisy kwestionowane w trakcie postępowania poprzedzającego wniesienie skargi był w całości utrzymany przez nowe środki przyjęte przez państwo członkowskie po przed-

stawieniu uzasadnionej opinii, które są zaskarżone w ramach skargi (wyrok z dnia 22 września 2005 r. w sprawie C-221/03 Komisja przeciwko Belgii, Zb.Orz. str. I-8307, pkt 38 i 39).

28 W niniejszym przypadku przepisy BNatSchG 2002, do których Komisja odwołuje się w swojej skardze, są zasadniczo identyczne z przepisami BNatSchG 1998, które zakwestionowała ona w uzasadnionej opinii.

29 Z powyższego wynika, że skarga jest dopuszczalna.

Co do istoty sprawy

30 W uzasadnieniu skargi Komisja podnosi sześć zarzutów.

W przedmiocie pierwszego zarzutu

Argumentacja stron

31 Komisja zarzuca Republice Federalnej Niemiec niepełną transpozycję do prawa krajowego art. 6 ust. 3 i 4 dyrektywy, ponieważ definicja pojęcia „przedsięwzięcie” w art. 10 ust. 1 pkt 11 lit. b) i c) BNatSchG 2002 stosowanego do przedsięwzięć prowadzonych poza obrębem SOO jest zbyt wąska i wyklucza obowiązek oceny

oddziaływania na środowisko określonych interwencji i innych działań potencjalnie szkodliwych dla terenów chronionych.

- 32 Jeżeli chodzi o przedsięwzięcia w rozumieniu art. 10 ust. 1 pkt 11 lit. b) BNatSchG 2002, Komisja utrzymuje, że ponieważ obejmują one jedynie interwencje w przyrodę i krajobraz w rozumieniu art. 18 tej ustawy, pewne przedsięwzięcia, które mogą oddziaływać na tereny chronione w sposób istotny, nie podlegają uprzedniej ocenie skutków dla danego terenu zgodnie z art. 6 ust. 3 i 4 dyrektywy. Ustęp 1 wspomnianego art. 18 obejmuje jedynie zmiany ukształtowania lub wykorzystania powierzchni gruntów, ale nie uwzględnia wszelkich innych działań lub środków, które nie są skoncentrowane na powierzchni terenu chronionego, ani też nie powodują żadnych zmian, nawet jeżeli mogą w istotny sposób oddziaływać na ten teren. W rzeczywistości pojęcie „przedsięwzięcia” w rozumieniu art. 10 ust. 1 pkt 11 lit. b) BNatSchG 2002, które określa interwencje dokonywane poza obrębem SOO, jest węższe niż pojęcie projektu znajdujące się pod lit. a) tego paragrafu, które dotyczy projektów realizowanych w obrębie SOO. W definicji środków, które należy podjąć w celu oceny skutków, dyrektywa nie przewiduje rozróżnienia w zależności od tego, czy środki te podejmowane są w granicach czy poza granicami terenu chronionego.
- 33 Ponadto art. 18 ust. 2 BNatSchG 2002 wyklucza z pojęcia „przedsięwzięcie” w rozumieniu art. 10 ust. 1 pkt 11 lit. b) tej ustawy użytkowanie gruntów w celach rolniczych, leśnych i rybołówstwa, jeżeli uwzględniane są przy tym cele i zasady ochrony przyrody i kształtowania krajobrazu.
- 34 Poza tym w odniesieniu do art. 10 ust. 1 pkt 11 lit. c) wspomnianej ustawy Komisja zarzuca, że definicja pojęcia „przedsięwzięcie” jest ograniczona z jednej strony do instalacji wymagających zezwolenia na mocy ustawy związkowej o ochronie przed zanieczyszczeniami (Bundes-Immissionsschutzgesetz, zwanej dalej „BimSchG”) i z drugiej strony do użytkowania wód, które wymaga zezwolenia lub zatwierdzenia na mocy ustawy o gospodarce wodnej (Wasserhaushaltsgesetz, zwanej dalej

„WHG”). Tym samym instalacje i użytkowanie wód niewymagające takich zezwoleń lub zatwierdzeń są wyłączone z obowiązku oceny skutków dla danego terenu, przewidzianej w art. 6 ust. 3 dyrektywy, niezależnie od tego, czy mogą one mieć istotny wpływ na tereny chronione.

- 35 Rząd niemiecki podnosi po pierwsze, że Komisja interpretuje pojęcie „przedsięwzięcie” zbyt szeroko, ponieważ nie dopuszcza żadnego ograniczenia obowiązku oceny skutków, jakie wywarłyby na dane tereny działania przewidziane przez uregulowanie niemieckie. Pojęcie to należy interpretować w świetle ścisłej definicji znajdującej się w dyrektywie Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz.U. L 175, str. 40).
- 36 Następnie rząd ten utrzymuje, że pojęcie „interwencja” w rozumieniu art. 18 ust. 1 BNatSchG 2002 zakłada badanie danego przypadku w świetle celów dyrektywy. W praktyce art. 18 ust. 1 nie zawęża zatem pojęcia „przedsięwzięcie” w rozumieniu dyrektywy. Przepis ten nie zakłada zmiany ukształtowania lub wykorzystania powierzchni, lecz że interwencja ma miejsce wtedy, gdy dane działanie ma wpływ na powierzchnię wywierający skutki na teren chroniony.
- 37 Jeżeli chodzi o odstępstwo przewidziane w art. 18 ust. 2 BNatSchG 2002, rząd niemiecki podnosi, że przepis ten wymaga bezwzględnie uwzględnienia celów i zasad ochrony środowiska i krajobrazu, aby użytkowanie gruntów w celach rolniczych, leśnych i rybołówstwa nie stanowiło przedsięwzięcia, które wymagałoby przeprowadzenia oceny jego skutków.

- 38 W końcu odnośnie do art. 10 ust. 1 pkt 11 lit. c) BNatSchG 2002 rząd niemiecki zaznacza, że instalacje niewymagające zezwolenia lub zatwierdzenia na mocy BImSchG powinny spełniać wymogi uwzględniające dyrektywę. Ustawa ta nakazuje bowiem w szczególności sprawdzenie, czy zapobieżono szkodliwym skutkom dla środowiska, których można uniknąć z uwagi na poziom rozwoju technicznego, i czy szkodliwe skutki, których poziom rozwoju technicznego nie pozwala uniknąć, zostały zredukowane do minimum. Jeżeli chodzi o użytkowanie wód niewymagające zezwolenia na mocy WHG, rząd niemiecki podnosi w szczególności, że chodzi tu o użytkowanie niewielkiej ilości wody, które jest zgodne z dyrektywą 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającą ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327, str. 1). Zdaniem tego rządu, skoro użytkowanie wód niewywierające istotnych skutków na ich stan nie musi być uwzględniane na mocy dyrektywy 2000/60 i nie wymaga zezwolenia, nie może ono tym bardziej wywierać istotnych skutków na przyległe SOO.

Ocena Trybunału

- 39 Należy przypomnieć, że zgodnie z art. 6 ust. 3 zdanie pierwsze dyrektywy każdy plan lub przedsięwzięcie, które nie jest bezpośrednio związane lub konieczne do zagospodarowania terenu, ale które może na nie w istotny sposób oddziaływać, zarówno oddzielnie, jak i w połączeniu z innymi planami lub przedsięwzięciami, podlega odpowiedniej ocenie jego skutków dla danego terenu z punktu widzenia założeń jego ochrony.
- 40 Trybunał orzekł już, że wymóg dokonania odpowiedniej oceny skutków planu lub przedsięwzięcia jest uzależniony od warunku istnienia prawdopodobieństwa lub zagrożenia, że będą one w istotny sposób oddziaływać na dany teren. Uwzględniając w szczególności zasadę ostrożności, zagrożenie takie występuje wówczas, kiedy na podstawie obiektywnych okoliczności nie można wykluczyć, że plan lub przedsięwzięcie będzie oddziaływać na dany teren w istotny sposób (zob. wyrok z dnia 20 października 2005 r. w sprawie C-6/04 Komisja przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, Zb.Orz. str. I-9017, pkt 54).

- 41 Warunek, od którego uzależniona jest ocena skutków planu lub przedsięwzięcia dla danego terenu i który w przypadku wątpliwości dotyczących braku istotnych skutków pociąga za sobą konieczność przeprowadzenia takiej oceny, nie pozwala zatem na odstąpienie od tej oceny, jak czynią to z jednej strony art. 10 ust. 1 pkt 11 lit. b) BNatSchG 2002 w związku z art. 18 tej ustawy oraz z drugiej strony art. 10 ust. 1 pkt 11 lit. c), w przypadku określonych kategorii przedsięwzięć na podstawie kryteriów, które nie mogą zagwarantować, że przedsięwzięcia te nie będą mogły oddziaływać na tereny chronione w istotny sposób.
- 42 Należy zaznaczyć, że art. 10 ust. 1 pkt 11 lit. b) i c) BNatSchG 2002 wyłącza z obowiązku oceny przedsięwzięcia polegające z jednej strony na interwencjach w środowisko i krajobraz, innych niż zmiany ukształtowania lub wykorzystania powierzchni lub zmiany poziomu wód gruntowych związane z górną warstwą gruntu, oraz z drugiej strony przedsięwzięcia dotyczące instalacji lub użytkowania wód, które nie wymagają pozwolenia. Nie jest jednak prawdą, że te kryteria wyłączenia obowiązku oceny mogą zagwarantować, że możliwość istotnego oddziaływania danych przedsięwzięć na tereny chronione będzie systemowo wykluczona.
- 43 Jeżeli chodzi o instalacje niewymagające zezwolenia na mocy BImSchG, okoliczność, że ustawa ta nakazuje sprawdzenie, czy zapobieżono szkodliwym skutkom dla środowiska, których można uniknąć z uwagi na poziom rozwoju technicznego, i czy szkodliwe skutki, których poziom rozwoju technicznego nie pozwala uniknąć, zostały zredukowane do minimum, nie może wystarczyć dla zagwarantowania przestrzegania obowiązku, o którym mowa w art. 6 ust. 3 dyrektywy. Obowiązek przeprowadzenia kontroli, przewidziany przez BImSchG nie może w każdym razie zagwarantować, że przedsięwzięcie dotyczące takiej instalacji nie będzie oddziaływać na teren chroniony. W szczególności obowiązek sprawdzenia, czy szkodliwe skutki, których poziom rozwoju technicznego nie pozwala uniknąć, zostały zredukowane do minimum, nie gwarantuje, że przedsięwzięcie takie nie doprowadzi do takiego oddziaływania.

- 44 Jeżeli chodzi o użytkowanie wód niewymagające zezwolenia na mocy WHG, fakt, iż dotyczy ono niewielkich ilości wody, nie może ze swej natury wykluczyć, że pewne rodzaje użytkowania mogą oddziaływać na teren chroniony w sposób istotny. Zakładając nawet, że takie rodzaje użytkowania wód nie oddziaływałyby w sposób istotny na ich stan, nie wynika z tego, iż nie mogłyby one wywierać istotnych skutków na przyległe tereny chronione.
- 45 Wobec powyższego należy stwierdzić, że Republika Federalna Niemiec nie dokonała prawidłowej transpozycji art. 6 ust. 3 dyrektywy do ustawodawstwa krajowego w odniesieniu do określonych przedsięwzięć realizowanych poza SOO.

W przedmiocie drugiego zarzutu

Argumentacja stron

- 46 Komisja podnosi, że art. 36 BNatSchG 2002 nie transponuje właściwie art. 6 ust. 3 i 4 dyrektywy, ponieważ zgodnie z nim instalacje emitujące zanieczyszczenia podlegają obowiązkowi uzyskania zezwolenia tylko wtedy, gdy należy oczekiwać, iż będą one oddziaływać w istotny sposób na SOO położony w strefie, gdzie instalacje te są eksploatowane.
- 47 Wynika z tego, że nie byłyby natomiast uwzględniane zanieczyszczenia organiczne poza obrębem takiej strefy, co stanowi naruszenie tych przepisów dyrektywy.

48 Rząd niemiecki zaznacza, że kontroli zanieczyszczeń nieorganicznych spowodowanych zanieczyszczeniami powietrza lub hałasem w strefie oddziaływania instalacji należy dokonywać w odniesieniu do konkretnego przypadku z uwzględnieniem wszelkich uwarunkowań lokalnych oraz danych zanieczyszczeń emitowanych przez instalację. W praktyce zezwoleń na przedsięwzięcia powodujące zanieczyszczenia nieorganiczne udziela się tylko wtedy, gdy nie wywierają one skutków szkodliwych dla dóbr chronionych przez dyrektywę.

Ocena Trybunału

49 Należy zaznaczyć, że ponieważ zgodnie z art. 36 BNatSchG 2002 zezwolenia wymagają instalacje emitujące zanieczyszczenia tylko wtedy, gdy jest prawdopodobne, że emitowane zanieczyszczenia mogą oddziaływać w istotny sposób na teren chroniony położony w strefie oddziaływania tych instalacji, nie wymagają zezwolenia instalacje, które emitują zanieczyszczenia oddziaływujące na teren chroniony położony poza taką strefą, bez względu na taką emisję zanieczyszczeń.

50 W tym względzie należy stwierdzić, że system wprowadzony przez uregulowanie niemieckie w zakresie, w jakim dotyczy on zanieczyszczeń emitowanych w obrębie strefy oddziaływania określonej w instrukcjach technicznych, przede wszystkim na podstawie kryteriów ogólnych dotyczących instalacji, nie może zapewnić przestrzegania art. 6 ust. 3 i 4 dyrektywy.

51 Ponieważ brak jest naukowo sprawdzonych kryteriów — rząd niemiecki ich nie przytoczył — które pozwoliłyby na wykluczenie z góry, że zanieczyszczenia emitowane na teren chroniony położony poza strefą oddziaływania danej instalacji nie będą mogły oddziaływać na ten teren w istotny sposób, system wprowadzony przez prawo krajowe w omawianej dziedzinie nie może w żadnym razie zapewnić, że przedsięwzięcia lub plany dotyczące instalacji powodujących emisję zanieczyszczeń na terenach chronionych położonych poza strefą oddziaływania tych instalacji nie będą oddziaływać na dane tereny w rozumieniu art. 6 ust. 3 dyrektywy.

- 52 W konsekwencji należy stwierdzić, że art. 6 ust. 3 dyrektywy nie został prawidłowo transponowany.

W przedmiocie trzeciego zarzutu

- 53 Komisja zarzuca Republice Federalnej Niemiec, że nie dokonała prawidłowej transpozycji obowiązku, o którym mowa w art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy, podjęcia wymaganych środków w celu ustanowienia systemu ścisłej ochrony określonych gatunków zwierząt, zakazując pogarszania stanu lub niszczenia terenów rozrodu lub odpoczynku. Zdaniem Komisji przepis ten wymaga od państw członkowskich zakazania nie tylko działań zamierzonych, lecz również niezamierzonych. Podnosi ona, że art. 43 ust. 4 BNatSchG 2002 narusza art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy, ponieważ zezwala on na określone odstępstwa od przepisów chroniących tereny, „o ile nie pogarsza to w sposób zamierzony sytuacji zwierząt, włączając w to ich miejsca gniazdowania, wylęgu, zamieszkania lub schronienia”.
- 54 Rząd niemiecki podnosi, że transpozycja art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy obejmuje na całym obszarze Republiki Federalnej Niemiec tylko działania zamierzone, co jest zgodne z tym przepisem, ponieważ nie wymaga on włączenia do przewidzianego przez niego systemu ochrony niezamierzonego pogorszenia stanu lub zniszczenia danych terenów. Jego zdaniem wykładnia, zgodnie z którą zakazane są również działania niezamierzone, jest w każdym razie sprzeczna z zasadą proporcjonalności.
- 55 W tym względzie wystarczy stwierdzić, że Trybunał orzekł już, iż działaniami, o których mowa w art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy, nie są jedynie działania zamierzone, lecz również niezamierzone (zob. wyrok z dnia 20 października 2005 r. w sprawie C-6/04 Komisja przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, Zb.Orz. str. I-9017,

pkt 73–79). Nie ograniczając zakazu przewidzianego w art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy do działań zamierzonych, w przeciwieństwie do działań wymienionych w tym artykule pod lit. a)–c), prawodawca wspólnotowy wykazał swoją wolę zapewnienia terenom rozrodu lub odpoczynku silniejszej ochrony przed działaniami powodującymi pogorszenie ich stanu lub ich zniszczenie. Ze względu na znaczenie celu ochrony różnorodności biologicznej, do którego realizacji zmierza dyrektywa, nie jest w żadnym wypadku nieproporcjonalne, że zakaz przewidziany w art. 12 ust. 1 lit. d) nie jest ograniczony do działań zamierzonych.

- 56 W tych warunkach należy uwzględnić zarzut dotyczący nieprawidłowej transpozycji art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy.

W przedmiocie czwartego zarzutu

- 57 Komisja zarzuca Republice Federalnej Niemiec wprowadzenie do art. 43 ust. 4 BNatSchG 2002 dwóch odstępstw od zakazów przewidzianych w art. 42 ust. 1 tej ustawy, które nie uwzględniają odpowiednio warunków, jakim podlegają odstępstwa dopuszczone na mocy art. 16 dyrektywy. W tym względzie Komisja powołuje się w szczególności na przewidziane w prawie niemieckim odstępstwa od przepisów o ochronie gatunków, które obejmują działania w ramach interwencji dopuszczonej na mocy art. 19 BNatSchG 2002 oraz podejmowanie środków dozwolonych na podstawie art. 30 tej ustawy.
- 58 Rząd niemiecki odpiesa, że interwencje i działania, będące przedmiotem obu odstępstw przewidzianych w art. 43 ust. 4 BNatSchG 2002, podporządkowane są decyzjom administracyjnym, przy których wydaniu właściwe władze są w każdym razie zobowiązane do przestrzegania warunków przewidzianych w art. 16 dyrektywy.

- 59 W tym względy należy przypomnieć, że z czwartego i jedenastego motywu dyrektywy wynika, że zagrożone siedliska i gatunki tworzą część dziedzictwa naturalnego Wspólnoty i że dotyczące ich zagrożenia mają często charakter transgraniczny, wobec czego przyjęcie środków ochrony stanowi wspólną odpowiedzialność wszystkich państw członkowskich. W konsekwencji dokładność transpozycji przybiera szczególną wagę w takim przypadku jak niniejszy, w którym zarządzanie wspólnym dziedzictwem jest powierzone państwom członkowskim na ich własnych terytoriach (zob. ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, pkt 25).
- 60 Wynika z tego, że w ramach dyrektywy siedliskowej, która ustanawia kompleksowe i techniczne przepisy w dziedzinie prawa ochrony środowiska, państwa członkowskie są w sposób szczególny zobowiązane do tego, aby ich przepisy prawne mające zapewnić transpozycję tej dyrektywy były jasne i precyzyjne (zob. ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, pkt 26).
- 61 W konsekwencji, nawet jeżeli oba wspomniane odstępstwa miałyby stanowić przedmiot decyzji administracyjnych, przy których wydaniu właściwe władze faktycznie przestrzegałyby warunki, od których art. 16 dyrektywy uzależnia dopuszczenie odstępstw, należy stwierdzić, że art. 43 ust. 4 BNatSchG 2002 nie ustanawia ram prawnych, które byłyby zgodne z uregulowaniem odstępstw, wprowadzonym przez wspomniany art. 16. Ten przepis krajowy nie uzależnia bowiem dopuszczenia obu omawianych odstępstw od spełnienia wszystkich warunków przewidzianych w art. 16 dyrektywy. W tym względy wystarczy zaznaczyć, że art. 43 ust. 4 BNatSchG 2002 przewiduje jako jedyny warunek dopuszczenia wspomnianych odstępstw, że nie pogorszy to w sposób zamierzony sytuacji zwierząt, włączając w to ich miejsca gniazdowania, wylęgu, zamieszkania lub schronienia, oraz szczególnie chronionych gatunków roślin.

- 62 Należy zatem uwzględnić zarzut dotyczący nieprawidłowej transpozycji art. 16 dyrektywy do prawa niemieckiego.

W przedmiocie piątego zarzutu

- 63 Komisja odnosi się do art. 6 ust. 1 PflSchG, który zakazuje stosowania środków ochrony roślin, jeżeli stosujący powinien liczyć się z tym, że ich zastosowanie w danym przypadku spowoduje szkodliwe skutki dla zdrowia ludzi lub zwierząt lub dla wód gruntowych lub inne poważne szkody, w szczególności dla ekosystemu, przy czym pojęcie ekosystemu obejmuje zgodnie z art. 2 pkt 6 PflSchG również gatunki zwierząt i roślin. Komisja podnosi, że w drodze tego zakazu Republika Federalna Niemiec nie dokonała w sposób wystarczająco jasny transpozycji art. 12, 13 i 16 dyrektywy.
- 64 Rząd niemiecki podważa zasadność tego zarzutu, podkreślając, że wymieniony przez Komisję przepis zawiera zakaz ogólny, który pozwala na przestrzeganie zakazów przewidzianych w art. 12 i 13 dyrektywy. Odnosi się również do faktu, że zgodnie z art. 6 ust. 1 PflSchG środki ochrony roślin należy stosować zgodnie z zasadami dobrej praktyki zawodowej i że właściwe władze mogą zarządzić podjęcie działań niezbędnych do zastosowania się do wymogów wymienionych poza tym w tym przepisie.
- 65 W tym względzie, jak stwierdzono już w pkt 60 niniejszego wyroku, państwa członkowskie są w ramach dyrektywy w sposób szczególny zobowiązane do tego, aby ich przepisy prawne, mające zapewnić transpozycję tej dyrektywy, były jasne i precyzyjne.

- 66 Zgodnie z orzecznictwem Trybunału art. 12, 13 i 16 dyrektywy stanowią spójny zespół norm (zob. ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, pkt 112). Wspomniane art. 12 i 13 nakładają na państwa członkowskie obowiązek ustanowienia systemu ścisłej ochrony gatunków zwierząt i roślin.
- 67 Należy zaznaczyć, że art. 6 ust. 1 PflSchG, wymieniając przypadki, w których zakazane jest stosowanie środków ochrony roślin, nie przewiduje w sposób jasny, specyficzny i ścisły zakazów szkodenia chronionym gatunkom, zawartych w art. 12 i 13 dyrektywy.
- 68 W szczególności nie jest prawdą, że zakaz stosowania środków ochrony roślin, jeżeli należy liczyć się z tym, że ich zastosowanie spowoduje szkodliwe skutki dla ekosystemu, jest równie jasny, precyzyjny i ścisły jak zakaz pogarszania stanu terenów rozrodu lub odpoczynku chronionych gatunków zwierząt, przewidziany w art. 12 ust. 1 lit. d) dyrektywy lub zakaz celowego niszczenia chronionych gatunków roślin w ich naturalnym zasięgu, przewidziany w art. 13 ust. 1 lit. a) dyrektywy.
- 69 W konsekwencji należy uwzględnić piąty zarzut w zakresie, w jakim dotyczy on art. 12 i 13 dyrektywy.

W przedmiocie szóstego zarzutu

Argumentacja stron

- 70 Komisja zarzuca Republice Federalnej Niemiec, że naruszyła art. 12 i 16 dyrektywy, nie dokonując notyfikacji przepisów dotyczących rybołówstwa lub nie zapewniając zawarcia w tych przepisach odpowiednich zakazów połowów.
- 71 Komisja podnosi, że w trzech krajach związkowych przepisy z zakresu rybołówstwa nie są zgodne z dyrektywą. I tak w Bawarii ryba znana pod nazwą naukową *coregonus oxyrhynchus* nie została umieszczona pośród gatunków chronionych całorocznie. Ten sam gatunek oraz mięczak o nazwie *unio crassus* nie podlegają ochronie w Brandenburgii. Ustawodawstwo kraju związkowego Bremy nie wymienia na liście zakazu połowów trzech gatunków, które powinny być tam chronione, tj. dwóch ww. gatunków i ryby o nazwie *acipenser sturio*. Poza tym zezwala ono wyraźnie na połów tego ostatnio gatunku, jeżeli długość ryby wynosi co najmniej 100 cm oraz na połów ryb gatunku *coregonus oxyrhynchus* o długości co najmniej 30 cm. Nie są dostępne żadne informacje dotyczące ewentualnych zakazów połowów w następujących krajach związkowych: Berlin, Hamburg, Meklemburgia-Pomorze Przednie, Dolna Saksonia, Nadrenia Północna-Westfalia, Kraj Saary, Saksonia i Saksonia-Anhalt. Nie można zatem przyjąć, że ustawodawstwo tych krajów zawiera niezbędne zakazy połowów zgodne z przepisami art. 12 i 16 dyrektywy.
- 72 Rząd niemiecki podnosi, że jeżeli przepisy związkowe zezwalają krajom związkowym na wydawanie przepisów szczególnych z zakresu prawa rybołówstwa, to należy je

jednak interpretować zgodnie z dyrektywą. W przypadku gdyby przepisy krajów związkowych naruszały ochronę gatunków ryb i muszli przyjętą w prawie wspólnotowym, byłyby nieważne ze względu na naruszenie prawa związkowego. W tym rozumieniu BNatSchG 2002 jest prawem wyższego rzędu niż prawo krajów związkowych. Tym samym obowiązuje zakaz połowu zawarty w art. 42 ust. 1 pkt 1 BNatSchG 2002, który dotyczy również gatunków wymienionych w załączniku IV do dyrektywy. Nie jest zatem konieczne notyfikowanie przepisów krajów związkowych z tej dziedziny.

- 73 Rząd niemiecki zaznacza, że dopilnuje, aby przepisy krajów związkowych dotyczące rybołówstwa, jeżeli są sprzeczne z wymogami dyrektywy i prawem związkowym, jak to ma miejsce na przykład w przypadku kwestionowanych przez Komisję przepisów kraju związkowego Bremy, zostały szybko zmienione.

Ocena Trybunału

- 74 W niniejszej sprawie bezspornym jest, że *coregonus oxyrhynchus*, *unio crassus* i *acipenser sturio*, które wymienione są w załączniku IV lit. a) do dyrektywy, są gatunkami występującymi w Niemczech.
- 75 Powinny one być zatem na mocy art. 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy objęte systemem ścisłej ochrony, zakazującym jakichkolwiek form celowego chwytania lub zabijania okazów tych gatunków dziko występujących.

- 76 Z akt sprawy wynika, że z upływem terminu wyznaczonego w uzasadnionej opinii przepisy kraju związkowego Bawarii zezwalały między innymi na całoroczny połów ryb, o ile nie zostały wydane zakazy połowu. *Coregonus oxyrhynchus* nie był objęty zakazem połowu. W Brandenburgii gatunek ten oraz *unio crassus* również nie były objęte zakazem połowów. Jeżeli chodzi o ustawodawstwo kraju związkowego Bremy, to rząd niemiecki przyznał, że nie jest ono zgodne z dyrektywą.
- 77 Wprawdzie — jak zauważa rząd niemiecki — art. 42 ust. 1 BNatSchG 2002 zakazuje w szczególności chwytania lub zabijania gatunków zwierząt objętych systemem ścisłej ochrony, takich jak gatunki wymienione w pkt 74 niniejszego wyroku, niemniej jednak, zgodnie z art. 39 ust. 2 zdanie pierwsze tej ustawy związkowej, przepisy tego działu nie naruszają przepisów prawa ochrony zwierząt, łowieckiego i rybołówstwa. Dział ten obejmuje art. 42 BNatSchG 2002.
- 78 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że system prawny obowiązujący w Niemczech, w którym współistnieją przepisy krajów związkowych sprzeczne z prawem wspólnotowym i zgodny z nim przepis związkowy, nie jest odpowiedni dla skutecznego zapewnienia w jasny i precyzyjny sposób przewidzianej w art. 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy ścisłej ochrony dla wymienionych trzech gatunków zwierząt, jeżeli chodzi o zakaz jakichkolwiek form celowego chwytania lub zabijania okazów tych gatunków dziko występujących.
- 79 Okazuje się więc, że uregulowanie niemieckie nie jest zgodne z art. 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy i nie spełnia przewidzianych w art. 16 dyrektywy warunków zastosowania odstępstwa.

80 Jeżeli chodzi o uregulowania dotyczące połowów innych krajów związkowych, o których nie poinformowano Komisji, to nie można stwierdzić, że są one sprzeczne z przepisami art. 12 i 16 dyrektywy ze względu na to, że brak jest jakiegokolwiek informacji na temat ewentualnych zakazów połowu w tych krajach związkowych, tym bardziej, że — jak przypomniano w pkt 77 niniejszego wyroku — art. 42 ust. 1 pkt 1 BNatSchG 2002 zakazuje chwytania lub zabijania okazów gatunków *coregonus oxyrhynchus*, *unio crassus* i *acipenser sturio*.

81 W tym względzie należy zaznaczyć, że art. 23 ust. 3 dyrektywy stanowi, że państwa członkowskie przekażą Komisji teksty podstawowych przepisów prawa krajowego, przyjętych w dziedzinach objętych niniejszą dyrektywą. Komisja nie oparła jednak swojej skargi na tym przepisie.

82 Wynika z tego, że szósty zarzut należy uwzględnić w zakresie wskazanym w poprzednich punktach niniejszego wyroku.

83 W konsekwencji należy stwierdzić, że:

- nie ustanawiając dla określonych przedsięwzięć realizowanych poza SOO w rozumieniu art. 4 ust. 1 dyrektywy obowiązku oceny skutków dla danego terenu zgodnie z art. 6 ust. 3 i 4 dyrektywy niezależnie od tego, czy takie przedsięwzięcia mogą oddziaływać w istotny sposób na SOO;

- zezwalając na emisję zanieczyszczeń na SOO niezależnie od tego, czy mogą one oddziaływać w istotny sposób na ten obszar;

- wykluczając z zakresu zastosowania przepisów o ochronie gatunków określone niezamierzone sposoby niepokojenia zwierząt chronionych;

- nie zapewniając przestrzegania warunków wprowadzenia odstępstw przewidzianych w art. 16 dyrektywy w odniesieniu do określonych działań zgodnych z ochroną obszaru;

- utrzymując przepisy dotyczące stosowania środków ochrony roślin, które nie uwzględniają w wystarczający sposób ochrony gatunków, i

- nie dopilnowując, żeby przepisy dotyczące rybołówstwa zawierały odpowiednie zakazów połowów,

Republika Federalna Niemiec uchybiła zobowiązaniom, które ciążyą na niej na mocy art. 6 ust. 3 oraz art. 12, 13 i 16 dyrektywy.

W przedmiocie kosztów

- 84 Zgodnie z art. 69 art. 2 regulaminu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja wniosła o obciążenie Republiki Federalnej Niemiec kosztami postępowania, a Republika Federalna Niemiec przegrała sprawę, należy obciążyć ją kosztami postępowania.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

- 1) — Nie ustanawiając dla określonych przedsięwzięć realizowanych poza specjalnymi obszarami ochrony w rozumieniu art. 4 ust. 1 dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory obowiązku oceny skutków dla danego terenu zgodnie z art. 6 ust. 3 i 4 dyrektywy niezależnie od tego, czy takie przedsięwzięcia mogą oddziaływać w istotny sposób na specjalny obszar ochrony;
 - zezwalając na emisję zanieczyszczeń na specjalny obszar ochrony niezależnie od tego, czy mogą one oddziaływać w istotny sposób na ten obszar;
 - wykluczając z zakresu zastosowania przepisów o ochronie gatunków określone niezamierzone sposoby niepokojenia zwierząt chronionych;

- nie zapewniając przestrzegania warunków wprowadzenia odstępstw przewidzianych w art. 16 dyrektywy w odniesieniu do określonych działań zgodnych z ochroną obszaru;
- utrzymując przepisy dotyczące stosowania środków ochrony roślin, które nie uwzględniają w wystarczający sposób ochrony gatunków, i
- nie dopilnowując, żeby przepisy dotyczące rybołówstwa zawierały odpowiednie zakazów połowów;

Republika Federalna Niemiec uchybiła zobowiązaniom, które ciążą na niej na mocy art. 6 ust. 3 oraz art. 12, 13 i 16 dyrektywy.

2) Republika Federalna Niemiec zostaje obciążona kosztami postępowania.

Podpisy